

Oktatási Hivatal

A 2019/2020. tanévi
Országos Középiskolai Tanulmányi Verseny
első forduló

MAGYAR NYELV

FELADATLAP

Munkaidő: 180 perc
Elérhető pontszám: 100 pont

ÚTMUTATÓ

A munka megkezdése előtt nyomtatott nagybetűvel ki kell tölteni az adatokat tartalmazó részt és minden különálló lapon a versenyző nevét, osztályát!

A feladatok megoldásához íróeszközön kívül **más segédeszköz nem** használható! Esetleges javításaihoz (kifestő, korrektor helyett) áthúzást alkalmazzon!

A feladatlapokat a szaktanár (szaktanári munkaközösség) értékeli a központi javítási-értékelési útmutató alapján. Továbbküldhetők a **legalább 50 pontra** értékelt dolgozatok.

A VERSENYZŐ ADATAI

A versenyző neve: ..... oszt.: .....

Az iskola neve: .....

.....

Az iskola címe: .....irsz. .... város

..... utca..... hsz.

Iskolai pontszám: ..... **Bizottsági pontszám:** .....

Javító tanár aláírása: .....

1. A fosztóképző rejtelsei

Képezzen az alábbi szavakból ellátottságot és megfosztottságot kifejező képzőkkel új szavakat! Adja meg a jelentésüket, majd hasonlítsa össze az egy szótőből származó képzett alakokat, és fogalmazza meg nyelvi következtetését!

	ellátottság	jelentés	megfosztottság	jelentés
csín				
ék				
idő				
szám				

Következtetés:

5	

2. Alkosson az alábbi szóegyenletekből földrajzi neveket, adja meg -i képzős alakjukat, majd az -i képzős alakokkal nevezzen el egy-egy utcát!

Adott típusú földrajzi nevek esetén milyen szabályszerűség érvényesül, ha utcanevekben szerepelnek?

- a) darázs + hegy
b) József + hegy

Földrajzi név	-i képzős alak	Utca elnevezése
a)		
b)		

c) Szabályszerűség:

4	

3. Húzza alá az alábbi mondatokban a célhatározót, és nevezze meg a lehető legpontosabban, milyen nyelvi eszközökkel (szófaj, szerkezet stb.) van kifejezve!

a) Minden szombaton kimegyünk a piacra megvenni a heti zöldséget és gyümölcsöt.

---

b) A lakásfelújítás miatt hónapokon át szaladgált jó szakemberek után.

---

c) A parkban valaki segítségért kiáltott.

---

d) Az elért eredményeket tényszerűen bemutatandó készítette el a beszámolóját.

---

e) Azért mondtam el neki mindent, hogy végre megértse, miért nem utazhatunk külföldre.

5	

4. Bontsa szóelemekre a mondat aláhúzott szavait, majd a számok segítségével határozza meg a szóelemek fajtáit!

1-szótó, 2-képző, 3-jel, 4-rag

Milyen „furcsaságot” vél felfedezni az egyes szóalakok felépítésében?

A postás csak többszöri kézbesítéssel tudta láttamoztatni a küldeményt.

A „furcsaság”

4	

5. Fejezze ki egy-egy szólással a következő meghatározásokat! Mindegyikben szerepeljen az ujj főnév!

a) tetszése szerint bánik vele, könnyen ráveszi akármire

---

b) betegesen sovány ember

---

c) sok udvarlója, kérője van

_____

d) tudatosan kikezdd, összevés (összeveszik) valakivel

_____

e) valakinek a környezetében rossz a híre

_____

5	

6. Milyen típusú alárendeléseket vezet be a kötőszói szerepben álló *amikor*? (Határozók, jelzők esetében azok szűkebb fajtáját is nevezze meg!)

Adja meg az utalószt, illetve ahol szükséges, egészítse ki a főmondatot a megfelelő utalószóval!

a) Nagyon tetszett nekünk, amikor táncolni kezdtél a színpadon.

Utalószó: _____

Alárendelés típusa: _____

b) Szándékosan olyan határidőt adott meg, amikor mindenki szabadságra akart menni.

Utalószó: _____

Alárendelés típusa: _____

c) Komolyan gondoltad, amikor a pályaválasztási terveidről meséltél?

Utalószó: _____

Alárendelés típusa: _____

d) Amikor feltámadt a szél, bezártuk az ablakokat.

Utalószó: _____

Alárendelés típusa: _____

8	

7. Szerkezeti szempontból elemezze, majd hasonlítsa össze a két mondatot! Fogalmazza meg a különbséget!

Riadtan nézett szét, hogy lássa, honnan származhatott a csodálatos hang.

Riadtan nézett szét, honnan származhatott a csodálatos hang.

_____
_____
_____
_____
_____

3	

8. A régiségből megidézett szöveggel kapcsolatosak a kérdések.**Pesti Gábor: Esopus fabulái (1536)****Két barátosokról és az medvéről**

Ketten, kik egymáshoz mindenkoron jó barátságot mutatnak vala, az úton el indulának, és mikoron mennének, talá őket elől egy medve. Az egyik mindjára el futamék, és fel mene egy fára. Mikoron a másik látta volna, hogy el nem szaladhat előtte, le omla az földen. A vad hozzá mene, kezdé száját és filét bízeln, de mikoron amaz semmit nem pihenne, azt alítá, hogy meg holt, és nem bántá, hanem el mene onnét. Mert neki természeti, hogy holtat nem bánt. Annak utána le szálla a fáról az ő társa, és kezdé tőle kérdeni, mit sűgött volna a medve filébe. És mondá neki: Azt sűgá, hogy soha efféle barátommal ne járjak egy úton, mint te vagy énnekem.

a) Fejezze ki egy közmondással a mese tanulságát, vagy fogalmazza meg saját szavaival!

_____

_____

1	

b) Határozza meg az aláhúzott igék pontos igeidejét és igemódját!

a) *mutatnak vala* _____

b) *indulának* _____

c) *látta volna* _____

3	

c) Magyarázza meg a szöveg alapján a következő szavak jelentését!

a) *bízeln* _____

b) *barátos* _____

c) *alítá* _____

3	

d) A szövegből vett példákkal nevezzen meg a maitól eltérő három grammatikai jelenséget!

_____

_____

_____

3	

összesen 10	

9. Párosítson! A megfelelő mondatrész aláhúzásával bizonyítsa az állításokat! Minden állítást csak egyszer használhat fel.

- a) Tavaly hosszú volt a tél, és hideg.
- b) Nekem nagyon fontos itt lennem.
- c) A telefon a barátomé volt.
- d) A ház melletti parkolóban áll az autónk.
- e) Itt az ideje elmondani neki.

- 1) A mondat alanya főnévi igenév.
- 2) A mondat állítmánya összetett.
- 3) A birtokos jelző főnévi igenév.
- 4) A minőségjelző névutómelléknevet tartalmaz.
- 5) Az összetett állítmány névszói része halmozott.
- 6) A mondatban szereplő állítmányoknak közös határozói bővítménye van.

a) - _____; b) - _____; c) - _____; d) - _____; e) - _____

12	

10. Nehezen értünk szót! Különösen, ha mondataink nyelvhelyességi hibákat tartalmaznak. Javítsa és magyarázza meg a következő mondatok nyelvhelyességi hibáit!

- a) Ki vannak téve a helyi, lokális hatásoknak.

- b) Szeptemberben sokkal gyakrabban az allergiás rohamok.

- c) Az önéletrajzába beírta, hogy az egyetemen magyar-töri szakon végzett 2014-ben.

- d) Egy cipőboltban: „Ő egy valódi bőrből készült harmincnyolcas.

- e) A kérdés letargikus pontjára tapintott rá.

---

f) Munkánkat az eddigi célok mentén folytatjuk.

g) Magyarországnak mákja van egy gazdasági szaklap szerint.

h) Mindig túske volt a szemében az unokaöccse foglalkozása.

8	

11. Molnár Krisztina Rita verse egyetlen mondat, amelyben meghatározó két stíluseszköz. Nevezze meg ezeket, és írjon rájuk 4-4 példát!

Példák a különböző alakzatokra:

Példák a zeneiségre:

Hogy féli

Bordák közt dobog és döng,
fortyog a tűz az ereken,
ömlik a láva a mélyben,
csont ropog és a tüdő zúg,
volt, nincs, lüktet az agyban,
buggyan a szó – sár fröcsög így – ,
rettentő zaj a test,
s benne az apró csend,
ó, hogy féli a lélek.

8	

12. Az ördög ügyvédje

Az ördög ügyvédjének azt nevezzük, aki egy érvelésben az általános meggyőződésekkel szembeni véleményt képviseli, még olyankor is, ha ez nem azonos saját álláspontjával. Ezzel felhívja a figyelmet egy érv vagy állítás, illetve az általános vélekedés hibáira, hiányosságaira.

Legyen most Ön az ördög ügyvédje! Az alábbi állításokat, érveket cáfolja meg röviden a megadott szerkezetben! Minden érvelését kezdje így: *A legkevésbé sem értek egyet ezzel...*, majd folytassa a kipontozott sorokban úgy, hogy összeolvasva teljes érvelés legyen!

A) A jó végül mindig győzedelmeskedik a rossz felett.

A legkevésbé sem értek egyet ezzel, mert/hiszen

Állítás 1: _____

Állítás 2: _____

Példa: _____

_____

Összefoglalás: _____

_____

B) A békéért érdemes harcolni és meghalni.

A legkevésbé sem értek egyet ezzel, mert/hiszen

Állítás 1: _____

Állítás 2: _____

Példa: _____

_____

Összefoglalás: _____

_____

C) Az önzés elengedhetetlen az egyén kiteljesedéséhez.

A legkevésbé sem értek egyet ezzel, mert/hiszen

Állítás 1: _____

Állítás 2: _____

Példa: _____

_____

Összefoglalás: _____

_____

13. Gyűjtsön információkat a képről, majd válaszoljon a kérdésekre!

Hogyan döntünk felelősen nap mint nap?

Az FSC® (Forest Stewardship Council®) egy független, nonprofit szervezet, amely a fenntartható erdőgazdálkodást segíti világszerte

Miért fontos az erdő?

A fák gyökerei megfogják a talajt, megelőzve az eróziót.

Az erdők védik a termékeny talajréteget.

A Föld szárazföldjének 31%-át borítja erdő.

Itt él a szárazföldi élővilág 80%-a és 300 millió ember.

FSC jelzésű termék vásárlásával nem veszünk részt felelőtlen erdőirtásban.

35 óránként Budapest méretű erdőterület **tűnik el** a Földről.

A világ produktív erdeinek 15%-a felelős erdőgazdaság.

Az FSC biztosítja a nyomon követhetőséget az erdőtől a késztermékig.

A fa csak akkor megújuló erőforrás, ha felelős erdőgazdaságból származik.

Évről évre **többen** keresik az FSC jelzést a Tetra Pak csomagolásokon.

Egyre több tanúsított Tetra Pak doboz kerül forgalomba.

Magyarországon **naponta 1,9 millió** dobozt vásárolunk.

Válassz felelősen!

Keresd az FSC tanúsítással ellátott tejes és üdítőitalos dobozokat, hogy te is támogasd a felelős erdőgazdálkodást!

www.fsc.org • www.tetrapak.hu

https://greenpolis.blog.hu/2015/02/28/gfk_a_magyarok_71_-a_reszesitene_elonyben_a_zold_csomagolast

- Mi a kapcsolat a Tetra Pak és az FSC®(Forest Stewardship Council® , magyarul Felelős Erdőgazdálkodás Tanácsa) között?

- Miért baj, ha kiirtják az erdőt? (2 elemet várunk)

- Miért fontos, hogy az emberek ismerjék az FSC védjegyet?

- Mennyi idő alatt vásárolunk kb. 60 millió darab dobozt Magyarországon?

- Léteznek-e Tetra Pak dobozok FSC jelzés nélkül?

- Határozza meg a *tanúsított* szó jelentését!

- Miből készül egy FSC jelzésű dosszié?

- Az erdők hány százalékából készülhetnek FSC jelzésű termékek?

4	

14. „Mitől rossz a rossz beszéd?” címmel írjon egy rövid, legfeljebb 15 mondatos, könnyed hangvétellű kisesszét (tárcát) egy közéleti hírportálra!

ÉRTÉKELEÉS

Sorszám	A feladat típusa	Elérhető pontszám	Elért pontszám (A javító tanár tölti ki)	OKTV bizottsági pontszám	Bizottsági tag aláírása
1.	Alaktan / szóképzés	5			
2.	Helyesírás	4			
3.	Szófajtan / mondattan	5			
4.	Alaktan	4			
5.	Frazeológia / szólások	5			
6.	Mondattan, összetett mondat	8			
7.	Mondattan, mondatszerkezet	3			
8.	Nyelvtörténet / grammatika	10			
9.	Mondattan, egyszerű mondat	12			
10.	Nyelvhelyesség	8			
11.	Stilisztika	8			
12.	Retorika	12			
13.	Infografika / szövegértés	4			
14.	Szövegalkotás	12			
Összesen:		100			